T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/280
KARAR NO : 2024/324
KARAR TR : 07/10/2024

ÖZET: Manisa Çocuk Destek Merkezinde usta öğretici olarak görev yapmış olan davacı tarafından, emeklilik nedeniyle iş akdinin sona ermesi üzerine davalı idareden fazla çalışma ücreti, yıllık izin, UBGT ücretive kıdem tazminatına ilişkin işçilik alacaklarının tahsili istemiyle açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : N.O
Vekili : Av. M. Y
Davalı : Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Vekili : Av. A. İ

I. DAVA KONUSU OLAY

1.Davacı vekili, müvekkilinin Aralık 2010 tarihinde Manisa Çocuk Destek merkezinde usta öğretici olarak çalışmaya başladığını, emekliliğe hak kazanarak işten ayrıldığını, 08:00 - 17:00 arasında çalışmasının devam ettiğini, ücretinin eksik ödendiğini, fazla çalışma ücreti ödenmediğini, müvekkiline yıllık izin kullandırılmadığını, UBGT günlerinde çalışmaların karşılığının ödenmediğini, ücret alacağının bulunduğunu ve kıdem tazminatının ödenmesi gerektiğini belirterek, işçilik alacaklarının tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Manisa 2. İş Mahkemesi 18/07/2023 tarih ve E.2022/52, K.2023/574 sayılı kararı** ile, Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 30/11/2021 tarih ve 2019/9-786 Esas, 2021/1518 Karar sayılı ilamı doğrultusunda, uyuşmazlığın çözüm yerinin idari yargı olduğu kanaatine varıldığı, idari yargının görev alanına giren işbu uyuşmazlıkta yargı yolu caiz olmadığından, 6100 sayılı HMK'nın 114 ve 115. maddeleri gereğince dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine karar vermiş, bu karara karşı istinaf isteminde bulunulmuş, İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi 19/10/2023 tarih ve E.2023/2247, K.2023/1606 sayılı kararı ile, istinaf isteminin esastan reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Tüm dosya kapsamına göre; Davacıya ait işe giriş çıkış bildirgeleri ve hizmet cetveli incelendiğinde davacının Aralık 2009 da dava dışı Türkiye İş Kurumu Bünyesinde çalışmaya başladığı, 25.02.2021 tarihinden itibaren davalı nezdinde çalıştığı ve çalışmasının 30.08.2021 tarihinde emeklilik nedeni ile sonlandığı tespit edilmiştir. Davacının davalı nezdinde çalışma süresi 10 yıl olarak olarak tespit edilmiştir.

Dava konusu anlaşmazlığın davacının kıdem tazminatı, fazla mesai ücreti, ücret alacağı, yıllık izin ücreti, ulusal bayram genel tatil ücreti taleplerine ilişkin olduğu görülmüştür.

Görev hususu kamu düzenine ilişkin olup, mahkemece kendiliğinden dikkate alınmalıdır. Bu nedenle öncelikle, işbu davaya bakma görevinin İş Mahkemesine mi (adli yargıya mı) yoksa İdare Mahkemesine mi (idari yargıya mı) ait olduğu hususunun çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 89. maddesinde "Her derecedeki eğitim ve öğretim kurumları ile Üniversite ve Akademi (Askeri Akademiler dahil), okul, kurs veya yaygın eğitim yapan kurumlarda ve benzeri kuruluşlarda öğretmen veya öğretim üyesi bulunmaması halinde öğretmenlere, öğretim üyelerine veya diğer memurlara veyahut açıktan atanacaklara ücret ile ek ders görevi verilebilir. Ücretle okutulacak ders saatlerinin sayısı, ders görevi alacakların nitelikleri ve diğer hususlar ilgili Bakanlığın teklifi ve Bakanlar Kurulunun kararı ile tespit olunur." hükümleri yer almaktadır.

Bu maddeye istinaden çıkarılan T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Kurumlarında Sözleşmeli veya Ek Ders Görevi ile Görevlendirilecek Uzman ve Usta Öğreticiler Hakkında Yönetmeliğin 5/2. maddesi uyarınca da; Uzman ve Usta Öğreticilerin 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 89'uncu maddesi uyarınca 02/12/1998 tarihli ve 98/12120 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen ve Yöneticilerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Esaslarda belirtilen miktarda ek ders görevi verilebileceği belirtilmiştir.

İş mahkemelerinin görev alanını hakim, tarafların iddia ve savunmalarına göre değil, 5521 sayılı İş

Mahkemeleri Kanunu'nun 1. maddesini (7036 sayılı kanunun 5. maddesini) esas alarak belirleyecektir. Ayrıca belirtmek gerekir ki; işçinin İş Kanunu kapsamında kalmaması halinde iş mahkemesine açılan davada, davanın esastan reddi usule aykırıdır. Dava dilekçesinin görev nedeni ile reddi ve adli yargı görevli ise davanın görevli hukuk mahkemesine gönderilmesine karar verilmesi gerekir. İdari yargının görevli olması halinde ise "dava dilekçesinin yargı yolu yanlışlığı nedeni ile reddine" karar verilmesi gerekir. İdari yargı görevli ise gönderme kararı verilemez.

5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 1. maddesi (7036 sayılı Kanunu'nun 5. maddesi) uyarınca; İş Kanununa göre işçi sayılan kimselerle işveren veya işveren vekilleri arasında iş akdinden veya İş Kanununa dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk uyuşmazlıklarının çözüm yeri iş mahkemeleridir.

Somut dosya içeriği ve taraf beyanları göz önünde bulundurulduğunda; davacının davalı kurumda usta öğretici olarak çalıştığı hususunda bir ihtilaf bulunmamaktadır. Davacının, ücretli usta öğretici olması sebebiyle, İl Milli Eğitim Müdürlüğünün istemi ve Valiliğin onayı ile görevlendirildiği ve davacıya ücretlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 89. maddesine uygun olarak Bakanlar Kurulunca çıkarılan kararlar uyarınca Maliye Bakanlığınca belirlenen ders ücretleriyle ödendiği anlaşılmaktadır.

Davacının sosyal güvenlik hukuku yönünden Sosyal Sigortalar Kurumu kapsamında olması iş sözleşmesi ile çalıştığını göstermez.

Davacı 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 89. maddesinde belirtilen statü içinde ve Valilik onayı ile görevlendirilmiştir. Davacı ile davalı arasında iş sözleşmesi bulunmamaktadır. Bu nedenle taraflar arasındaki ilişkinin statü hukukuna tabi olduğunun kabulü gerekir. Aralarındaki hukuki ilişki iş sözleşmesi, bir başka anlatımla işçi-işveren ilişkisi olarak nitelenemez..."

3. Davacı vekili bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Manisa 2. İdare Mahkemesi 24/04/2024 tarih ve E.2024/335 sayılı kararı**ile, uyuşmazlığı çözmekte adli yargı mahkemelerinin görevli olduğu sonucuna ulaşıldığından, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca, olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesine yönelik olarak görevli mahkemenin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulması gerektiği gerekçesiyle, Manisa 2. İş Mahkemesinin E.2022/52 sayılı dosyası mahkemesinden temin edildikten sonra olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi için dosyaların Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Dava dosyasının incelenmesinden, davacının Manisa Çocuk Destek Merkezinde usta öğretici olarak görev yaptığı, emeklilik nedeniyle iş akdinin sona ermesi üzerine fazlaya dair hakları saklı kalmak kaydıyla, ücret, yıllık izin, ubgt ücreti ve kıdem tazminatına ilişkin işçilik alacaklarının tahsili talebiyle Manisa 2. İş Mahkemesinde açılan davada, anılan Mahkemenin 18/07/2023 tarih veE.2022/52, K.2023/574 sayılı kararı ile uyuşmazlığın görüm ve çözümünde idari yargı görevli olduğu gerekçesiyle dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine karar verildiği, kararın İzmir Bölge Adliye Mahkemesinin 19/10/2023 tarih ve E:2023/2247, K:2023/1606 sayılı kararı ile kesinleşmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uyuşmazlık konusu olayda, davacının 5510 sayılı Kanun'un 4. Maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine tabi olarak çalıştığı, idareyle aralarında hizmet ilişkisi kurulduğu, usta öğretici olarak çalışmakta iken iş akdinin sona ermesi üzerine kıdem tazminatı ve alacaklarının tazmininin istenildiği, talep edilen tazminatların ve diğer işçi alacaklarının 4857 sayılı İş Kanunu'ndan kaynaklanan haklardan olduğu dikkate alındığında, uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır...."

5. Manisa 2. İdare Mahkemesince 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyaları (adli yargının dava dosya sureti) Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun, 01/10/2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 106. maddesi ile yürürlükten kaldırılan2. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Bir hizmet akdine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılanlar bu Kanun'a göre sigortalı sayılırlar."

7. 506 sayılı Kanun'un *"Uyuşmazlıkların Çözüm Yeri"* başlıklı mülga 134. maddesi şöyledir:

"Bu Kanun'un uygulanmasından doğan uyuşmazlıklar, yetkili iş mahkemelerinde veya bu davalara bakmakla görevli mahkemelerde görülür."

8. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun*"Tanımlar"* başlıklı3. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Bu Kanunun uygulanmasında;

...

6) Sigortalı: Kısa ve/veya uzun vadeli sigorta kolları bakımından adına prim ödenmesi gereken veya kendi adına prim ödemesi gereken kişiyi,

...

ifade eder.

..."

9. 5510 sayılı Kanun'un 79. madde ile başlayan 4. kısmında, primlere ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

10. 5510 sayılı Kanun'un "*Uyuşmazlıkların çözüm yeri*" başlıklı 101. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür."

11. 4857 sayılı İş Kanunu'nun *"Amaç ve kapsam"* başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı işverenler ile bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumluluklarını düzenlemektir.

Bu Kanun, 4 üncü Maddedeki istisnalar dışında kalan bütün işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine ve işçilerine faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır.

İşyerleri, işverenler, işveren vekilleri ve işçiler, 3 üncü maddedeki bildirim gününe bakılmaksızın bu Kanun hükümleri ile bağlı olurlar."

12. 4857 sayılı Kanun'un8. maddeyle başlayan "*İş Sözleşmesi, Türleri ve Feshi*" başlıklı İkinci Bölümünde kıdem tazminatı, ücretli izin, bildirim süresinden kaynaklanan yükümlülük ve haklara ilişkin hususlarayer verilmiştir.

13. 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun "*İş mahkemelerinin kuruluşu*" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"(1) İş mahkemeleri, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun olumlu görüşü alınarak, tek hâkimli ve asliye mahkemesi derecesinde Adalet Bakanlığınca lüzum görülen yerlerde kurulur. Bu mahkemelerin yargı çevresi, 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun hükümlerine göre belirlenir.

(2) İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde iş mahkemelerinin birden fazla dairesi oluşturulabilir. Bu daireler numaralandırılır. İhtisaslaşmanın sağlanması amacıyla, gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak, daireler arasındaki iş dağılımı Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenebilir. Bu kararlar Resmî Gazete'de yayımlanır. Daireler, tevzi edilen davalara bakmak zorundadır.

(3) İş mahkemesi kurulmamış olan yerlerde bu mahkemenin görev alanına giren dava ve işlere, o yerdeki asliye hukuk mahkemesince, bu Kanundaki usul ve esaslara göre bakılır."

14. 7036 sayılı Kanun'un "*Dava şartı olarak arabuluculuk*" başlıklı 3. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda, arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır."

15. 7036 sayılı Kanun'un *"Görev"* başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"(1) İş mahkemeleri;

a) 5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanuna tabi gemiadamları, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa veya 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısmının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına,

b) İdari para cezalarına itirazlar ile 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamındaki uyuşmazlıklar hariç olmak üzere Sosyal Güvenlik Kurumu veya Türkiye İş Kurumunun taraf olduğu iş ve sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyuşmazlıklara,

c) Diğer kanunlarda iş mahkemelerinin görevli olduğu belirtilen uyuşmazlıklara, ilişkin dava ve işlere bakar."

16. 7036 sayılı Kanun'un "*Geçiş Hükümleri*" başlıklı geçici 1. maddesi şöyledir:

"(1) Mülga 5521 sayılı Kanun gereğince kurulan iş mahkemeleri, bu Kanun uyarınca kurulmuş iş mahkemeleri olarak kabul edilir. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış olan davalar, açıldıkları mahkemelerde görülmeye devam olunur.

(2) Bu Kanunun dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin hükümleri, bu hükümlerin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla ilk derece mahkemeleri ve bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtayda görülmekte olan davalar hakkında uygulanmaz.

(3) Başka mahkemelerin görev alanına girerken bu Kanunla iş mahkemelerinin görev alanına dâhil

edilen dava ve işler, iş mahkemelerine devredilmez; kesinleşinceye kadar ilgili mahkemeler tarafından görülmeye devam olunur.

(4) İlk derece mahkemeleri tarafından bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen kararlar, karar tarihindeki kanun yoluna ilişkin hükümlere tabidir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

17. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Seyfi HAN, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ınkatılımlarıyla yapılan 07/10/2024 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosya sureti ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

18. Raportör-Hâkim Gülşen AKAR PEHLİVAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

19. Dava, Manisa Çocuk Destek Merkezinde usta öğretici olarak görev yapan ve daha sonrasında emekliliğe ayrılan davacının, kıdem tazminatı ile eksik ödenen ücret alacaklarının ödenmesi istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin Manisa Valiliği Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünün 18/03/2024 tarihli işleminin iptali ile ödenmeyen alacaklarının faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle açılmıştır.

20. Davacının, idareyle arasında bir hizmet ilişkisi kurulduğu, talep edilen tazminat ve alacaklarının İş Kanunu'ndan kaynaklanan haklardan olduğu dikkate alındığında, uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

21. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Manisa 2. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile, Manisa 2. İş Mahkemesinin 18/07/2023 tarih ve E.2022/52, K.2023/574 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A.Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Manisa 2. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile, Manisa 2. İş Mahkemesinin 18/07/2023 tarih ve E.2022/52, K.2023/574 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

07/10/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili	Üye	Üye	Üye
Kenan	Doğan	Eyüp	Seyfi
YAŞAR	AĞIRMAN	SARICALAR	HAN

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN